

Pisma Starochrześcijańskich Pisarzy. ATK. Warszawa 1969.

Nowy zbiór przekładów starożytnego piśmiennictwa chrześcijańskiego powstał z inicjatywy zespołu pracowników naukowych Zakładu Patrologii Akademii Teologii Katolickiej w Warszawie. Notatka „Od Wydawnictwa”, zamieszczona (z przekładem francuskim) na końcu dwóch pierwszych tomów, wyjaśnia przyczyny podjęcia tej pracy. Odpowiada ona rzeczywiście na zapotrzebowania czytelnika polskiego, który — podobnie jak wierni wszystkich krajów — zachęcony został przez Sobór Watykański II do zapoznania się z najstarszą tradycją chrześcijańską. Ona bowiem podaje wzory postaw chrześcijanina myślącego, który musi zająć stanowisko wobec zmiennych nurtów kultury ludzkiej. Pierwsze pokolenia chrześcijańskie zasługują na uwagę dalszych pokoleń nie tyle ze względu na ich bliskość w stosunku do początków objawienia nowotestamentowego, ile ze względu na fakt, że nowość ich wiary, zakorzenionej w kręgu kultury semickiej, domagała się dostosowania do potrzeb duchowych i mentalności wszystkich mieszkańców cesarstwa rzymskiego, a nawet pojawiających się na horyzoncie plemion barbarzyńskich. Paralelnie więc do rozwoju terytorialnego orędzia Chrystusowego, jak i do etapów kultury kończącego się świata starożytnego, literatura chrześcijańska była najpierw semicko-grecka, potem syryjsko-grecka, później w Afryce czy-

sto łacińska, w Aleksandrii czysto helleńska, zanim nabrała cech egipskich, etiopskich, ormiańskich, a na Zachodzie celtyckich i germańskich.

Te wszystkie kręgi kultury odzwierciedlają się w pismach Ojców Kościoła. Nie każdy jednak ma do nich dostęp i jeśli by zabrakło kompetentnych tłumaczy, skarbiec starożytnej myśli chrześcijańskiej byłby dla nas zamknięty.

Dlatego z radością miłośnik wieloaspektowej kultury chrześcijańskiej wita każdą próbę udostępnienia starych tekstów. W nowo powstałej serii, która podejmuje dalszy ciąg anemicznego zbioru poznańskiego POK (3 tomy w ciągu 15 lat!), ukazały się w ciągu jednego roku 4 pozycje. Są to mianowicie: św. Cypriana *Listy* (t. I), św. Grzegorza Wielkiego *Dialogi* (t. II) i *Homilie na Ewangelie* (t. III), św. Ambrożego *Hexameron* (t. IV), nie licząc obszernych dwu pierwszych zeszytów tomu I *Antologii literatury patrystycznej* ks. Mariana Michalskiego, które stanowią jak gdyby propyleum całego zbioru. Jak dotychczas jedynym tłumaczem jest wielce zasłużony o. Władysław Szoldrski CSsR, którego przekład Fulgencjusza opublikował wcześniej ks. Andrzej Bober SJ w zbiorze zatytułowanym *Studia i teksty patrystyczne* (Kraków 1967).

Każdy z tych tomów zasługuje na oddzielną recenzję. Wstępy i opracowa-

nia są dziełem całego zespołu redakcyjnego, w skład którego wchodzi: o. Jacek Bojarski OP, o. Andrzej Bogucki OP, ks. Wincenty Myszor, o. Emil Stanula CSsR. Osiągnięcie jest wielkie mimo drobnych usterek nie uniknionych w pracy, która nie dysponuje wieloma wzorami na terenie polskim i dopiero kształtuje swoje oblicze. Każdy tom uzupełniają indeksy biblijne, onomastyczne i rzeczowe. Wskazane byłoby podanie elementów prawdziwej prosopografii, tzn. kilka

istotnych danych personalnych na tle historycznym, ponieważ wiele postaci występujących w tych pismach jest nie znanych czytelnikowi mało obcującemu ze światem starożytnym. Ale te pierwsze kroki nowego wydawnictwa stanowią decydujący zwrot losów patrologii w Polsce, która jest powołana do odegrania znacznej roli w odnowie myśli teologicznej.

Jan Maria Szymusiak SJ